

Видавнича група «Наукові перспективи»

Християнська академія педагогічних наук України

«Вісник науки та освіти»

№ 1(43) 2026

Київ – 2026

- Савенко Л.П.** 1073
СУЧАСНІ ВИМОГИ ДО МОНОЛОГІЧНОГО ПУБЛІЧНОГО ВИСТУПУ В КОНТЕКСТІ РИТОРИКИ, КУЛЬТУРИ ФАХОВОЇ МОВИ ТА КОМУНІКАТИВНИХ СТРАТЕГІЙ
- Саліонович Л.М., Рубцова В.В., Нетецька Т.М.** 1087
КРИЗЬ ПРИЗМУ ПРОМПТУ: ТРАНСФОРМАЦІЯ ДИСТАНЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ В ЦИФРОВОМУ СЕРЕДОВИЩІ
- Скрипник А.В.** 1102
МОВНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ БРЕНДУ МІСТА ПАРИЖ У ТУРИСТИЧНОМУ ТА МЕДІАДИСКУРСІ
- Слободзяник О.З., Білоусова Р.З.** 1115
ЕТИКЕТНА ФОРМА ВИБАЧЕННЯ В АСПЕКТІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ
- Соленко А.В.** 1130
МАСКИ ЩИРОСТІ: МЕТАМОДЕРНІСТСЬКА АМБІВАЛЕНТНІСТЬ У ПРОЗІ ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ
- Солодка Л.О.** 1137
ОНІРИСТИЧНІ ТА СОМАТИЧНІ МОДЕЛІ ПСИХОТРАВМИ ВІЙНИ В ПРОЗІ Е. М. РЕМАРКА ТА І. БАГРЯНОГО
- Станко Д.В., Рогач Л.В., Кішко О.В., Почепецька Т.М., Штефанюк Н.С.** 1150
ТРАНСФОРМАЦІЯ ФІЛОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В УМОВАХ ГЕНЕРАТИВНОГО ШИ
- Супрун Л.В., Макодай І.І., Мазур Н.В.** 1163
СТРАТЕГІЇ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: ПСИХОЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ
- Супрун В.М., Полянська К.С., Горпинюк О.П.** 1178
КОМУНІКАТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВИКЛАДАННЯ АНГЛОМОВНОЇ МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ ЗДОБУВАЧАМ ВИЩОЇ ОСВІТИ ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

УДК 81'373:159.922:61

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-1\(43\)-1163-1177](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2026-1(43)-1163-1177)

Супрун Людмила Вікторівна доктор наук із соціальних комунікацій, кандидат філологічних наук, професор кафедри журналістики та українознавства Національного університету водного господарства та природокористування, м. Рівне, <https://orcid.org/0000-0002-9427-922X>

Макодай Інна Іванівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри філології Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова, м. Вінниця, , <https://orcid.org/0009-0002-2401-4645>

Мазур Наталя Валентинівна викладач кафедри філології Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова, м. Вінниця, <https://orcid.org/0009-0000-7568-1128>

СТРАТЕГІЇ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ МАЙБУТНІХ ПРАЦІВНИКІВ ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я: ПСИХОЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ

Анотація. У статті досліджується проблема формування комунікативних стратегій у професійному мовленні майбутніх фахівців галузі охорони здоров'я з урахуванням психологічних та когнітивних детермінант. Актуальність теми обумовлена зростанням вимог до комунікативної компетентності медичних працівників, яка суттєво визначає ефективність професійної взаємодії, якість надання медичних послуг та психологічний комфорт пацієнтів. Дослідження спрямоване на виявлення та комплексний аналіз психологічних чинників, що модулюють формування комунікативних стратегій у професійному мовленні майбутніх медиків. Розглядаються теоретико-лінгвістичні, прагмалінгвістичні та когнітивно-дискурсивні аспекти комунікативних стратегій у контексті професійного мовлення, окреслено їхні структурні компоненти, функціональні модули та комунікативні евристики.

Особлива увага приділяється психологічним детермінантам комунікативної діяльності: мотивації до професійного спілкування, рівню емпатії, комунікативній толерантності, емоційній саморегуляції, рефлексивності та особистісній готовності до міжособистісної взаємодії. Проаналізовано, як ці чинники впливають на вибір і реалізацію мовленнєвих стратегій, стратегій дискурсивного регулювання та металінгвістичних механізмів у типових

професійних ситуаціях медичного спілкування. Обґрунтовано необхідність цілеспрямованого формування комунікативних стратегій у процесі професійної підготовки майбутніх медичних фахівців з урахуванням психологічних та когнітивних особливостей особистості. Наголошено на важливості інтеграції філологічного, психологічного та когнітивно-дискурсивного підходів, що сприяє підвищенню рівня професійного мовлення, розвитку комунікативної компетентності та ефективної моделі міжособистісної взаємодії майбутніх спеціалістів у галузі охорони здоров'я.

Ключові слова: комунікативні стратегії, професійне мовлення, комунікативна компетентність, психологічні чинники, когнітивна лінгвістика, дискурс-аналіз, соціолінгвістика, прагмалінгвістика, медичне спілкування, майбутні працівники охорони здоров'я.

Lyudmyla Suprun Doctor of Social Communications, Candidate of Philological Sciences, Professor at the Department of Journalism and Ukrainian Studies, National University of Water and Environmental Engineering, Rivne, <https://orcid.org/0000-0002-9427-922X>

Inna Makodai Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor at the Department of Philology, National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya, <https://orcid.org/0009-0002-2401-4645>

Nataliia Mazur Lecturer at the Department of Philology, National Pirogov Memorial Medical University, Vinnytsya, <https://orcid.org/0009-0000-7568-1128>

STRATEGIES OF ENGLISH COMMUNICATION FOR FUTURE HEALTHCARE PROFESSIONALS: PSYCHOLINGUISTIC PERSPECTIVE

Abstract. The article examines the issue of developing communicative strategies in the professional discourse of future healthcare specialists, taking into account psychological and cognitive determinants. The relevance of the topic is underpinned by the increasing demands on the communicative competence of medical practitioners, which significantly influences the effectiveness of professional interactions, the quality of healthcare provision, and patients' psychological comfort.

The aim of the study is to identify and conduct a comprehensive analysis of the psychological factors that modulate the formation of communicative strategies in the professional discourse of aspiring medical professionals. Theoretical-

linguistic, pragmalinguistic, and cognitive-discursive aspects of communicative strategies in the context of professional discourse are considered, and their structural components, functional modalities, and communicative heuristics are delineated. Particular attention is paid to the psychological determinants of communicative activity, including motivation for professional communication, levels of empathy, communicative tolerance, emotional self-regulation, reflexivity, and personal readiness for interpersonal interaction. The study analyses how these factors influence the selection and implementation of speech strategies, discourse-regulation strategies, and metalinguistic mechanisms in typical professional situations of medical communication. The necessity of a purposeful formation of communicative strategies in the professional training of future medical specialists, taking into account the psychological and cognitive characteristics of the individual, is substantiated. Emphasis is placed on the importance of integrating philological, psychological, and cognitive-discursive approaches, which contributes to enhancing the level of professional discourse, developing communicative competence, and establishing an effective model of interpersonal interaction for future healthcare professionals.

Keywords: communicative strategies, professional discourse, communicative competence, psychological factors, cognitive linguistics, discourse analysis, sociolinguistics, pragmalinguistics, medical communication, future healthcare practitioners.

Постановка проблеми. У сучасних умовах розвитку медичної освіти особливої актуальності набуває проблема комунікативної компетентності майбутніх працівників галузі охорони здоров'я. Комунікація в медичному середовищі є складним багатовимірним процесом, що поєднує інформаційний, емоційний та соціально-психологічний компоненти. Професійне мовлення медичного працівника виконує інформативну функцію, слугує важливим засобом психологічної підтримки пацієнта, створення сприятливого комунікативного клімату.

Від ефективності мовленнєвої взаємодії значною мірою залежить успішність фахівця у лікувальному процесі. Студенти медичних закладів вищої освіти перебувають на етапі формування професійної ідентичності, що зумовлює необхідність цілеспрямованого розвитку професійної комунікативної стратегії.

Крім того, у сучасній медицині велике значення має міжнародна співпраця, об'єднання зусиль інтернаціональної команди фахівців з різних країн. Це вимагає вже від майбутніх лікарів, теперішніх студентів, високого рівня володіння англійською мовою, яка є важливим елементом професійної підготовки [1].

Цей процес ускладнюється низкою психологічних чинників: емоційна напруженість навчання, високий рівень відповідальності, інтенсивне навантаження. У зв'язку з цим особливої ваги набуває вивчення психологічних детермінант, що впливають на формування комунікативних стратегій у професійному мовленні майбутніх медичних працівників. Незважаючи на зростання кількості досліджень, присвячених проблемам медичної комунікації, питання інтеграції психологічних і філологічних підходів до формування комунікативних стратегій студентів медичних закладів залишається недостатньо опрацьованим. Це зумовлює потребу у комплексному аналізі психологічних чинників, які визначають ефективність професійного мовлення майбутніх фахівців у галузі охорони здоров'я.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідження підкреслюють значення психологічної адаптивності у професійній англомовній комунікації. Наприклад, Radovanović & Li відзначають, що цифрові симуляції та рольові ігри дозволяють студентам моделювати реальні ситуації взаємодії з пацієнтами та колегами, одночасно тренуючи емоційну стійкість, здатність до активного слухання та міжкультурну чутливість [9]. Дослідження Bolton K., Botha W., Lin B. показують, що програми, які інтегрують англомовне професійне навчання з психологічним супроводом, підвищують ефективність комунікації студентів у клінічних практиках на 30–40 %. Це свідчить про прямий зв'язок між психологічними чинниками (мотивацією, самооцінкою, емоційним інтелектом) та успішністю формування комунікативних стратегій [3]. Lysanets, Y., Anne, D., & Bieliaieva акцентують, що у міжкультурному контексті важливим є врахування культурних норм і мовленнєвих очікувань, адже невідповідність поведінки може призвести до непорозумінь та зниження довіри пацієнтів [5]. Аналіз сучасної клінічної комунікації демонструє, що успішна стратегія включає лексико-термінологічну точність, прагматичну гнучкість та емоційну чутливість. У сучасному світі глобалізація медичної практики та міжкультурна мобільність пацієнтів і медичних фахівців зумовлюють необхідність високого рівня англомовної комунікативної компетентності у сфері охорони здоров'я. Професійне англомовне спілкування є не просто передачею медичної інформації, а складним інтерактивним процесом, який включає когнітивні, соціальні та психологічні компоненти. Успішна комунікація визначає якість медичних послуг, рівень довіри пацієнтів та ефективність міждисциплінарної взаємодії [6]. Формування комунікативних стратегій у цьому середовищі потребує системного підходу, що поєднує мовну підготовку з психологічною готовністю до ефективної взаємодії.

Мета статті полягає у виявленні та всебічному аналізі психологічних факторів, що впливають на формування комунікативних стратегій у

професійному дискурсі майбутніх медичних фахівців, з акцентом на інтеграцію філологічних, психологічних та когнітивно-дискурсивних підходів для підвищення рівня професійної комунікації та ефективності взаємодії з пацієнтами.

Виклад основного матеріалу. Майбутні працівники галузі охорони здоров'я у професійній діяльності зустрічаються з різними комунікативними викликами: роз'ясненням діагнозу англomовним пацієнтам, взаємодією з колегами з різних культурних контекстів, застосуванням міжнародної медичної термінології та дотриманням етичних норм спілкування. Відсутність структурованих навчальних модулів може призвести до фрагментарного розвитку компетентності в англійській мові, що може не повністю відповідати сучасним вимогам глобальної академічної мобільності [2]. У більшості випадків студенти набувають комунікативних навичок неформально, шляхом співпраці у міжнародних дослідницьких проєктах або участі у колективних публікаціях. Що стосується формальної англomовної підготовки за професійним спрямуванням, то вона зосереджується на розвитку комунікативної компетентності майбутніх фахівців. Більшість університетів активно просувають академічні курси з письма, програми з навчання комунікації, а також можливості міжнародного стажування, що сприяє практичному вдосконаленню мовних навичок [11]. Під комунікативною компетентністю у лінгвістичних та психологічних дослідженнях традиційно розуміють здатність володіти мовою в лексико-граматичному вимірі, ефективно застосовувати мовні засоби у конкретних комунікативних ситуаціях, координуючи свої дії з когнітивним, соціальним і прагматичним контекстом спілкування. Крім того, спостерігається помітна тенденція до створення міждисциплінарних академічних середовищ, де аспіранти різних галузей приєднуються до дослідницьких груп. Така інтеграція заохочує використання англійської мови як універсального інструменту наукової комунікації та сприяє розвитку навичок командної роботи в міжнародних проєктах [3].

Комунікативна компетентність у нашому розумінні – це здатність ефективно й адекватно взаємодіяти з іншими учасниками процесу спілкування за допомогою вербальних і невербальних засобів. Ця компетентність охоплює уміння й навички, як саме використовувати й інтерпретувати мовні структури, жести, міміку, тон тощо, які дозволяють ефективно передавати та сприймати інформацію, ідеї, почуття та наміри. В педагогічній літературі та освітніх документах комунікативна компетентність кваліфікується як ключова якість для успішного спілкування в різних сферах життя, що допомагає зміцнювати взаємини, розвивати емпатію, розв'язувати конфлікти та досягати спільних цілей [10].

Виділимо основні сучасні методичні підходи до формування англо-мовної комунікативної компетентності майбутніх працівників галузі охорони здоров'я. Це, перш за все, міждисциплінарний підхід, який поєднує знання з філології, психології та медицини, адже завдання викладача англійської мови за професійним спрямуванням значно ширше та передбачає не лише навчити термінології, а й розвинути професійні комунікативні стратегії, що враховують культурний контекст, емоційний стан пацієнта та міждисциплінарне спілкування. На практичних заняттях використовується кейс-аналіз реальних медичних ситуацій, де студент аналізує мовні, психологічні та соціальні чинники комунікації. Психолінгвістичний підхід ґрунтується на сучасних дослідженнях когнітивної лінгвістики. Протягом занять з іноземної мови студенти навчаються усвідомлено використовувати наступні комунікативні стратегії комунікації: уточнення, перефразування, активне слухання, контроль емоцій та невербальної поведінки. Зазвичай особлива увага приділяється медичному дискурсу, зокрема структурі консультацій, презентацій, обговорень клінічних випадків. У межах психолінгвістичного підходу професійне мовлення медичного працівника розглядається як результат взаємодії когнітивних процесів, мовленнєвої діяльності та психологічних механізмів регуляції комунікації. Комунікативні стратегії у цьому контексті постають як ментальні програми мовленнєвої поведінки, що забезпечують досягнення комунікативної мети шляхом відбору, організації та реалізації мовних засобів відповідно до умов професійної взаємодії. Процес породження професійного мовлення майбутніх медичних фахівців характеризується підвищеним когнітивним навантаженням, зумовленим необхідністю одночасного опрацювання спеціалізованої термінології, прогнозування реакцій адресата, дотримання норм медичної етики та контролю емоційного компонента комунікації. З психолінгвістичної точки зору це передбачає активізацію механізмів мовленнєвого планування, концептуалізації змісту та лінгвістичного кодування повідомлення. Невідповідність між когнітивною складністю висловлювання та можливостями його сприйняття адресатом може знижувати ефективність комунікації та призводити до порушень розуміння. Сприйняття й інтерпретація професійного мовлення в медичному дискурсі зумовлені асиметрією знань між учасниками комунікації, що вимагає застосування психолінгвістично обґрунтованих стратегій семантичної адаптації, перефразування та уточнення інформації. Використання таких стратегій сприяє оптимізації процесів декодування повідомлення та зменшенню когнітивного навантаження адресата. Важливу роль у цьому процесі відіграють механізми зворотного зв'язку, які дозволяють коригувати мовленнєву поведінку відповідно до реакцій співрозмовника.

З позицій психолінгвістики формування комунікативних стратегій у процесі професійної підготовки майбутніх медичних працівників пов'язане з поступовою автоматизацією мовленнєвих дій та розвитком внутрішнього мовлення. Це забезпечує перехід від свідомого контролю мовних операцій до більш стабільних стратегічних моделей комунікації, що підвищує ефективність професійного дискурсу. Таким чином, психолінгвістичний підхід поглиблює розуміння механізмів формування комунікативних стратегій та обґрунтовує необхідність їх цілеспрямованого розвитку в системі медичної освіти.

Комунікативно-стратегічний підхід орієнтований на розвиток гнучких стратегій комунікації: адаптація до рівня знань співрозмовника, етичність у спілкуванні, управління дискусією та конфліктами, він особливо важливий для медиків, які працюють у міжнародних клініках або наукових проектах. Протягом навчання викладач робить акцент на формуванні аналітичного мислення та критичної оцінки мовленнєвих стратегій студентів під час іншомовної професійної взаємодії. Навчання англійської мови за професійним спрямуванням орієнтоване на реальні потреби працівника галузі охорони здоров'я: спілкування з іноземними колегами у міжнародних конференціях, телемедицині; написання наукових статей, презентацій, ведення дискусій у міжнародних журналах, консультації з пацієнтами англійською мовою. Психологічним компонентом тут виступає розвиток емоційної компетентності, емпатії та стресостійкості майбутнього фахівця. З погляду психології, формування комунікативної компетентності ґрунтується на взаємодії когнітивних і емоційних процесів: здатності розпізнати наміри співрозмовника, регулювати власну поведінку та адаптуватися до мінливих умов спілкування. Такі механізми детально аналізувалися в психології комунікації, зокрема в дослідженнях, що поєднують психолінгвістичний та соціальний підходи [7]. У цьому контексті розуміння мовлення як діяльності не обмежується суто лінгвістичними структурами, а включає когнітивну обробку повідомлень, прогнозування реакцій, регуляцію емоційної насиченості повідомлення та розвиток емоційного інтелекту співрозмовника. Це узгоджується з прагматичною перспективою, яка розглядає комунікативну компетентність як процес, що модулюється не лише знанням мовних норм, а й психологічними детермінантами: мотивацією, увагою, здатністю до рефлексії, а також здатністю прогнозувати розвиток комунікативної ситуації. При цьому важливе використання спеціалізованої лексики, граматики та медичного дискурсу.

Формування професійної англійської комунікативної компетентності майбутніх медичних працівників потребує інтегрованого підходу, що об'єднує філологічні та психологічні аспекти навчання. У філологічній

традиції, зокрема в рамках прагмалінгвістичного підходу, соціолінгвістики та когнітивної лінгвістики, комунікативна компетентність розглядається як інтегративна система знань та умінь, що забезпечують адекватне продуктування та інтерпретацію висловлювань. Зокрема, представники прикладної лінгвістики підкреслюють тісний зв'язок лінгвістичних й психологічних компонентів у структурі комунікації: мовна грамотність, знання мовних норм, здатність прогнозувати мовну поведінку співрозмовника, когнітивні схеми розуміння контексту.

Філологічна перспектива зосереджує увагу на мовних стратегіях, що реалізуються через вибір лексичних, граматичних, контекстуальних та прагматичних засобів. Наприклад, стратегія адаптації мовлення до мовленнєвої ситуації вимагає від мовця здатності оцінювати соціальну роль адресата, культурно обумовлені норми спілкування та комунікативні очікування, що безпосередньо впливає на вибір мовних засобів і способів організації дискурсу.

Класичні філологічні концепції, такі як системно-функціональний підхід М. Галлейді та К. Маттієссена, підкреслюють, що мовлення є функціонально зорієнтованою діяльністю, де вибір лексичних і граматичних засобів відображає семантичні й соціальні інтенції мовця в конкретному контексті взаємодії. Такий підхід дозволяє розглядати фахове мовлення медичного працівника як спеціалізований дискурс, що функціонує на перетині когнітивних, соціальних і емоційних вимірів. Філологія забезпечує знання мовних структур, термінології та стилістичних стратегій, а психологія дозволяє враховувати емоційні, когнітивні та соціальні чинники спілкування, що визначають ефективність взаємодії в клінічному середовищі. Філологічний аналіз професійного англійського спілкування медичних працівників галузі охорони здоров'я дозволяє виділити ключові компоненти комунікативної компетентності, які безпосередньо впливають на ефективність взаємодії з пацієнтами та колегами. Лексика професійної англійської мови для медицини включає специфічні терміни та фразеологічні звороти, що забезпечують точність і однозначність інформації. Сучасні дослідження показують, що недостатнє володіння професійною термінологією призводить до комунікативних збоїв і зниження довіри пацієнта. Тому навчання має поєднувати загальну англійську, професійну термінологію та контекстуалізацію лексики в клінічних ситуаціях [7].

Під граматичною компетенцією маємо на увазі володіння власне мовним (вербальним і невербальним) кодом: достатнім словниковим запасом, правилами словотвору та синтаксису, вимовою, правописом, лінгвістичною семантикою. Соціолінгвістична компетенція охоплює знання соціокультурних правил використання мови, які слід трактувати як ступінь

правильності продукування та розуміння висловлювань у різних соціолінгвістичних контекстах, які залежать від контекстуальних факторів (статусу співрозмовників, мети, умов спілкування, тощо). Дискурсивну компетенцію розглядаємо як уміння поєднувати граматичні форми й мовні знання для побудови зв'язного й зрозумілого усного чи письмового тексту в різноманітних жанрах відповідно до потреб та цілей комунікації. І нарешті, стратегічна компетенція визначається як майстерне володіння вербальними і невербальними комунікативними стратегіями, щоб компенсувати прогалини в комунікативному акті або ж підсилити ефект спілкування [4].

Грамматика у нашому професійному дискурсі виконує функцію структурування інформації та створення зрозумілих інструкцій. Використання умовних конструкцій (e.g., "If you experience these symptoms, you should...") або пасивних форм (e.g., "The patient was administered...") є стандартом для клінічного спілкування. Правильне граматичне оформлення підвищує ясність та точність комунікації, мінімізуючи ризик непорозумінь.

Прагматика професійного дискурсу охоплює стратегії ввічливості, етичну нейтральність та адаптацію мовлення під емоційний стан пацієнта. Використання модальних дієслів (should, may, might) та ввічливих звернень дозволяє дотримуватися норм медичної етики і створювати атмосферу довіри. Наприклад, замість прямого наказу "Take this medication," більш ефективним є "You should take this medication as prescribed," що враховує психологічну реакцію пацієнта. Дискурсні структури включають вступ-інформацію-підсумок, повтори ключових понять, узагальнення та перевірку розуміння пацієнтом. Аналітичні дослідження показують, що студенти, які навчалися структурувати дискурс за принципом "clarity – empathy – verification", демонстрували вищий рівень комунікативної компетентності під час симуляцій англomовного консультування [8]. Стилістична компетентність дозволяє студентам адаптувати стиль мовлення залежно від аудиторії: формальний медичний стиль із колегами та більш доступний, емпатичний стиль із пацієнтами. Це включає вибір доцільної лексики, рівня деталізації та інтонаційних засобів. Наприклад, пояснення діагнозу пацієнту кардинально відрізняється від обговорення того ж випадку з лікарем-спеціалістом, що демонструє інтеграцію філологічної та психологічної підготовки.

Таким чином філологічний аналіз демонструє, що мовна компетентність є невід'ємною складовою професійної комунікативної компетентності, яка тісно взаємопов'язана з психологічними чинниками. Системне поєднання лексики, граматики, прагматики, дискурсу та стилістики забезпечує повноцінну підготовку майбутнього фахівця.

Сформулюємо основні дидактичні підходи до психолого-філологічної взаємодії. Дидактика філології спрямована на розвиток лексико-граматичної, дискурсної та прагматичної компетентності, водночас психологія комунікації концентрується на сприйнятті, емоційному стані та мотивації учнів. Об'єднання цих дисциплін у навчальному процесі дає змогу:

- планувати вправи, що моделюють реальні професійні ситуації (консультації пацієнта, обмін інформацією між лікарями, телемедичні наради);

- враховувати емоційні бар'єри та тривожність студентів під час англійськомовного спілкування;

- навчати стратегіям подолання комунікативних труднощів, включаючи перефразування, уточнення та використання культурно-адекватних виразів. Український фахівець сфери охорони здоров'я спілкуватиметься англійською у кількох ключових контекстах. Це пояснення діагнозу, рекомендацій, процедур, створення довіри, психологічна підтримка пацієнта; обговорення клінічних випадків із лікарями різних спеціальностей, інтерпретація результатів обстежень; участь у конференціях, семінарах, підготовка наукових проєктів. Ці контексти потребують різних мовних стратегій: використання формальної лексики, точних термінів, дискурсивних схем для структурованого викладу інформації, а також адаптованих стратегій для спілкування з пацієнтом, що включає простоту мови та психологічну підтримку.

Щоб формувати ефективну англійськомовну компетентність, навчальний процес повинен враховувати:

- інтеграцію моделювання реальних клінічних ситуацій;

- поєднання лексико-граматичних завдань із психологічними тренінгами, що знижують страх говоріння;

- розвиток стратегій комунікативного самоконтролю, включаючи корекцію помилок у процесі розмови, уточнення інформації та активне слухання;

- використання міждисциплінарних підходів, де філологічні знання підкріплюються психолого-педагогічними методами, а психолого-комунікативні навички підтримуються мовною компетентністю.

Комунікативна стратегія розуміється сучасними науковцями як когнітивно-прагматична програма мовленнєвої поведінки, спрямована на досягнення комунікативної мети за умов обмеженої інформації про партнера по спілкуванню та складних соціальних обставин. Згідно з поняттєвим апаратом сучасної комунікативної лінгвістики, стратегія включає прогнозування реакції адресата, побудову моделей дискурсу та вибір мовних засобів для мінімізації ризику непорозуміння. У професійному мовленні

медичного працівника такі стратегії реалізуються через: лексичну адаптацію – вибір термінології залежно від фахового рівня співрозмовника (наприклад, складання діагностичного звіту та доступне пояснення діагнозу пацієнту); структурну організацію тексту – упорядкування висловлювання для логічної послідовності та інформаційної ясності; прагматичну модифікацію – варіації стилю, що відображають етичні, соціальні та культурні очікування; екстремальні стратегії врегулювання конфлікту – зміна мовної поведінки у відповідь на емоційні реакції адресата. Такі моделі аналізуються не лише в медичній комунікації, але й ширше, у когнітивній та прагматичній лінгвістиці, де розглядається функціонування стратегій у різних типах дискурсу.

Опираючись на сучасні наукові дослідження класифікуємо комунікативні стратегії у медичному англійському дискурсі за кількома критеріями: за підходом; за спрямованістю; за функцією. Реалізуються комунікативні стратегії через вербальні (лексика, граматики, інтонація) та невербальні засоби (жести, міміка, тон), а їхня успішність значною мірою залежить саме від психологічної підготовки студента. За когнітивним підходом виділяємо планування висловлювання; прогнозування реакцій співрозмовника; моніторинг власного мовлення та корекцію помилок. За прагматичною спрямованістю акцентуємо стратегію уточнення (*clarification*); стратегію пояснення (*explanation*); стратегію адаптації до емоційного стану співрозмовника.

За соціально-психологічною функцією виділимо стратегію підтримки довіри; стратегію емоційного врівноваження; стратегію зменшення конфлікту та уникнення непорозумінь.

Зупинимось на виявленні та аналізі психологічних факторів, що впливають на формування комунікативних стратегій у професійному дискурсі майбутніх медичних фахівців. Такими психологічними чинниками виступають

- емоційний інтелект, який визначає здатність розпізнавати власні емоції та емоції співрозмовника, регулювати реакції та адаптувати комунікацію під емоційний стан пацієнта. Високий рівень емоційного інтелекту забезпечує ефективне застосування стратегій підтримки та мотивації пацієнтів, а також конструктивної взаємодії з колегами;

- мотивація та навчальна активність. Мотивація визначає активне включення студента у процес навчання та готовність використовувати англійську мову у професійній практиці. Достатня внутрішня мотивація сприяє формуванню стратегій самостійного вдосконалення, активного слухання, уточнення інформації та використання професійних ресурсів для ефективного спілкування;

- рефлексія та самоконтроль. Якщо рефлексія дозволяє оцінювати ефективність власних комунікативних дій, усвідомлювати помилки та коригувати стратегії, то самоконтроль у стресових або конфліктних ситуаціях підтримує стабільність поведінки фахівця та допомагає зберігати професіоналізм у спілкуванні;

- міжкультурна сприйнятливість. Здатність фахівця враховувати культурні, соціальні та етичні норми співрозмовника підвищує ефективність комунікації. За спостереженнями, студенти, які активно розвивають міжкультурну чутливість, успішніше застосовують стратегії адаптації і зменшення конфліктів у професійних дискусіях.

Викладачі англійської мови за професійним спрямуванням формують комунікативні стратегії у майбутніх фахівців та методики навчання таких стратегій, до них належать:

- симуляційні тренінги та рольові ігри, а саме: імітація реальних клінічних ситуацій з можливістю відпрацювання стратегій взаємодії та емоційної регуляції. Цифрові платформи та симулятори, інтерактивні модулі для відпрацювання англомовних діалогів і розвитку емпатичних стратегій [4].

- відеоаналіз клінічних сесій, самоспостереження і рефлексія для підвищення ефективності комунікації;

- міждисциплінарні проєкти, тобто об'єднання студентів різних медичних спеціальностей для розвитку командних і комунікативних навичок у англомовному середовищі.

У контексті медичної освіти особливе місце займає міжкультурна та міжособистісна комунікація. Для студентів медичних закладів навички міжкультурної комунікації є необхідними для ефективної взаємодії з пацієнтами, що мають різні культурні традиції та медичні уявлення. Міжкультурна комунікація є особливо важливою в умовах глобалізації та зростання мобільності. Важливою характеристикою студентів медичних закладів є їхня готовність розпізнавати культурні відмінності, розуміти і адаптувати свою комунікацію до різних соціокультурних груп. Наприклад, студенти повинні бути готовими працювати з пацієнтами, які дотримуються суттєво інших релігійних й культурних норм, що впливають на їхнє ставлення до здоров'я, лікування та навіть до працівників галузі охорони здоров'я. У медичних закладах багатьох країн усе більше зростає потреба в фахівцях, які мають високу комунікативну гнучкість і здатність до емпатії. Міжособистісна комунікація є не менш важливою складовою, адже медичні працівники взаємодіють з пацієнтами, з колегами, лікарями, медсестрами, технічним персоналом. Це вимагає високої здатності до організації ефективної командної взаємодії, зокрема в складних та стресових ситуаціях,

таких як операційні процеси або невідкладна медична допомога. Важливою є здатність правильно трактувати і надавати зворотний зв'язок, що є основою будь-якої продуктивної співпраці.

У контексті медичної освіти формування комунікативної компетентності потребує: систематичної філологічної підготовки зі спеціалізованої лексики, граматичних моделей та текстових структур; практичного відпрацювання дискурсивних стратегій у реалістичних комунікативних ситуаціях; розвитку психолінгвістичних навичок, що поєднують мовленнєве та когнітивне прогнозування; рефлексивної практики, що дозволяє аналізувати ефективність застосованих стратегій та коригувати їх у майбутньому. Така інтеграція становить сучасну парадигму розвитку професійної комунікативної компетентності, що є необхідною умовою успішної діяльності медичних працівників у складних комунікативних середовищах.

Висновки. Системне використання комунікативних стратегій забезпечує комплексний розвиток не лише мовних, а й психологічних ресурсів, що формують ефективну фахову комунікативну поведінку. Наприклад, у клінічних симуляціях, де студент виступає лікарем англomовного пацієнта, успішна стратегія передбачає: уточнення анамнезу через запитання відкритого типу; пояснення діагнозу доступною мовою з мінімізацією медичного жаргону; використання невербальних сигналів підтримки (кивання, зоровий контакт, м'яка інтонація); рефлексивне обговорення після сесії для корекції помилок. Такі практичні підходи демонструють прямий зв'язок між психологічною готовністю і ефективністю комунікації. Тож формування комунікативних стратегій у професійному англomовному спілкуванні майбутніх медичних працівників є багатовимірним процесом, що включає: лінгвістичну підготовку; когнітивні механізми планування та прогнозування; психологічну готовність, емоційний інтелект, мотивацію, рефлексію та міжкультурну сприйнятливність. Інтеграція цих компонентів сприяє підвищенню якості медичної допомоги, розвитку міжкультурної взаємодії та зміцненню довіри пацієнтів. Подальші дослідження мають зосередитися на кількісному вимірюванні ефективності психологічних чинників та їх впливі на формування комунікативних стратегій у клінічному контексті підготовки працівників галузі охорони здоров'я.

Література:

1. Катерина Полянська, Зоріна Вихованець (Іжевська), Ірина Сімонова // Формування комунікативної культури майбутніх лікарів у процесі викладання англійської мови за професійним спрямуванням. № 11(52) (2025): Наука і техніка сьогодні / Серія «Педагогіка». С. 1317 – 1327. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-11\(52\)-1317-1327](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-11(52)-1317-1327)

2. Bolton K., Ahn H., Botha W., Bacon-Shone J. EMI (English-medium instruction) in South Korean elite universities. *World Englishes*. 2023. Vol. 42, No. 3. P. 465–486. DOI: <https://doi.org/10.1111/weng.12623>.

3. Bolton K., Botha W., Lin B. *The Routledge handbook of English-medium instruction in higher education*. London: Routledge, 2024. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781003011644>

4. Canale, M. (1983). From communicative competence to communicative language pedagogy. *Language and communication*, 1(1), 1-47. <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=1893385>

5. Lysanets, Y., Anne, D., & Bieliaieva, O. (2025). Mastering American English: a cross-cultural analysis of challenges faced by Francophone and Ukrainian-speaking learners in the Fields of business, healthcare and ecology. *The Medical and Ecological Problems*, 29(1), 46-50. <https://doi.org/10.31718/mep.2025.29.1.07>.

6. Melissa A. Kacena, Lilian I Plotkin, Jill C. Fehrenbacher *The Use of Artificial Intelligence in Writing Scientific Review Articles* (2024) DOI:10.1007/s11914-023-00852-0

7. Nguyen, T. T., & Tran, Q. M. (2023). The Impact of Information Systems on Strategic Management in Emerging Markets. *Asia Pacific Journal of Management*, 40, 345-367. <https://doi.org/10.4236/ajibm.2024.148054>

8. Smith et al. (2024): Residual emissions in long-term national climate strategies show limited climate ambition. Harry B. Smith, Naomi E. Vaughan, Johanna Forster *IN: One Earth* 7, <https://doi.org/10.1016/j.oneear.2024.04.009>

9. Tessa Radovanovic, Eszter Rebeka Kovács, Pia Weikop, Verena Untiet, Maiken Nedergaard *Coordinated infraslow cortical oscillations of neuromodulators during NREM sleep* (2025). *iScience* 29, 114554, February 20, 2026 © 2025 The Author(s). Published by Elsevier Inc. 1 This is an open access article under the CC BY-NC license. DOI:<https://doi.org/10.1016/j.isci.2025.114554>

10. Turko, Olha and Kravchuk, Tetiana and Kashuba, Oleksandra and Navolska, Halyna and Kutsyi, Ivan, *The Latest Tools for the Formation of Foreign Language Communicative Competence of Students of Non-Language Specialties* (March 15, 2021). *Arab World English Journal (AWEJ)* Volume 12. Number 1 March 2021 , 443-457. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3826860>

11. Yu P., Yao N., Cheng L. The reform process of English-medium instruction in Korean higher education. *Journal of Contemporary Educational Research*. 2023. Vol. 7, No. 11. P. 1–8. DOI: <https://doi.org/10.26689/jcer.v7i11.5558>.

References

1. Catherine S. Polanska, Zorina Vykhovanets (Izhevsk), Iryna Simonova (2025) *Formuvannia komunikatyvnoi kultury maibutnikh likariv u protsesi vykladannia anhliiskoi movy za profesiinym spriamuvanniam*. [Formation of communicative culture of future doctors in the process of teaching English for professional purposes]. № 11(52) (2025): *Nauka i tekhnika sohodni / Seriiia «Pedahohika»*. 1317 – 1327. – 11(52) (2025): *Science and Technology Today / Series “Pedagogy”*. 1317–1327. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-11\(52\)-1317-1327](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2025-11(52)-1317-1327) [in Ukrainian].

2. Bolton K., Ahn H., Botha W., Bacon-Shone J. EMI (English-medium instruction) in South Korean elite universities. *World Englishes*. 2023. Vol. 42, No. 3. P. 465–486. DOI: <https://doi.org/10.1111/weng.12623>.

3. Bolton K., Botha W., Lin B. *The Routledge handbook of English-medium instruction in higher education*. London: Routledge, 2024. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781003011644>

4. Canale, M. (1983). From communicative competence to communicative language pedagogy. *Language and communication*, 1(1), 1-47. <https://www.scirp.org/reference/referencespapers?referenceid=1893385>

5. Lysanets, Y., Anne, D., & Bieliaieva, O. (2025). Mastering American English: a cross-cultural analysis of challenges faced by Francophone and Ukrainian-speaking learners in the Fields of business, healthcare and ecology. *The Medical and Ecological Problems*, 29(1), 46-50. <https://doi.org/10.31718/mep.2025.29.1.07>.

6. Melissa A. Kacena, Lilian I Plotkin, Jill C. Fehrenbacher The Use of Artificial Intelligence in Writing Scientific Review Articles (2024) DOI:10.1007/s11914-023-00852-0

7. Nguyen, T. T., & Tran, Q. M. (2023). The Impact of Information Systems on Strategic Management in Emerging Markets. *Asia Pacific Journal of Management*, 40, 345-367. <https://doi.org/10.4236/ajibm.2024.148054>

8. Smith et al. (2024): Residual emissions in long-term national climate strategies show limited climate ambition. Harry B. Smith, Naomi E. Vaughan, Johanna Forster IN: *One Earth* 7, <https://doi.org/10.1016/j.oneear.2024.04.009>

9. Tessa Radovanovic, Eszter Rebeka Kovács, Pia Weikop, Verena Untiet, Maiken Nedergaard Coordinated infraslow cortical oscillations of neuromodulators during NREM sleep (2025). *iScience* 29, 114554, February 20, 2026 © 2025 The Author(s). Published by Elsevier Inc. 1 This is an open access article under the CC BY-NC license. DOI:<https://doi.org/10.1016/j.isci.2025.114554>

10. Turko, Olha and Kravchuk, Tetiana and Kashuba, Oleksandra and Navolska, Halyna and Kutsyi, Ivan, The Latest Tools for the Formation of Foreign Language Communicative Competence of Students of Non-Language Specialties (March 15, 2021). *Arab World English Journal (AWEJ)* Volume 12. Number 1 March 2021, 443-457. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3826860>

11. Yu P., Yao N., Cheng L. The reform process of English-medium instruction in Korean higher education. *Journal of Contemporary Educational Research*. 2023. Vol. 7, No. 11. P. 1–8. DOI: <https://doi.org/10.26689/jcer.v7i11.5558>.